

PR4 – DLOUHODOBÁ UDRŽITELNOST V ZEMĚDĚLSTVÍ

Název

Dlouhodobá udržitelnost v zemědělství

Seznam kapitol

1. Obecný pohled
2. Oblast životního prostředí
3. Socioekonomická oblast

Úvod a přehled

Odvětví zemědělství je z hlediska dlouhodobé životaschopnosti do značné míry závislé na přírodních zdrojích a socioekonomických podmínkách. Přijetím udržitelných postupů po sobě mohou zemědělci zanechat odkaz odpovědného hospodaření a podpořit pocit hrdosti a úspěchu za svůj příspěvek k udržitelnější a odolnější budoucnosti. Budou udržovat úrodnost půdy, snižovat erozi a chránit vodní zdroje a zároveň podporovat zdravější ekosystémy a snižovat emise skleníkových plynů. Mohou také zlepšit sociální a ekonomický blahobyt místních komunit.

Cílem této příručky je pomoci najít nejlepší způsob, jak se posunout k větší udržitelnosti, a to s ohledem na místní podmínky a s uvedením konkrétních cílů a postupů. Zavedení těchto opatření může zlepšit životní podmínky, zajistit ekonomickou životaschopnost a podpořit udržitelné zemědělské postupy, které jsou přínosné pro životní prostředí, ekonomiku a venkovské komunity.

Záměry a cíle

Odvětví zemědělství je z hlediska své dlouhodobé udržitelnosti velmi závislé na přírodních zdrojích a socioekonomických podmínkách produkční oblasti. Pro dosažení větší udržitelnosti je zásadní vyvážené a současné zlepšování environmentálních, sociálních a ekonomických dopadů této činnosti. Tato příručka si klade za cíl pomoci určit nejlepší způsob, jak se posunout k větší udržitelnosti, s přihlédnutím k místním podmínkám. Uvádí konkrétní cíle a postupy nezbytné pro udržitelnější výrobu.

Kapitola 1: Obecný pohled

Opatření v oblasti životního prostředí umožňují řádné hospodaření s přírodními zdroji a jdou nad rámec závazných předpisů. Mezi hlavní cíle této oblasti patří:

- zachování půdy předcházením erozi;
- zachování struktury půdy a zlepšení její úrodnosti;
- zachování biodiverzity prostřednictvím správného managementu agrolesnických systémů a snížení výskytu toxických nebo znečišťujících látek;
- zachování a úspora vodních zdrojů prostřednictvím jejich účinného a neinvazivního využívání;
- úspora energetických zdrojů za účelem snížení uhlíkové stopy a emisí skleníkových plynů.

Cílem opatření v socioekonomické oblasti je podpořit udržitelnost venkovského prostředí pomocí:

- vytváření pracovních míst a majetkových struktur ve venkovských oblastech a uplatňování pracovníků na venkově;
- správného řízení rizik, uznání kvalitní zemědělské produkce od spotřebitelů;
- hledání odbytových kanálů, které produkují vyšší hodnotu;
- zavádění inovativních postupů a technologií.

Kapitola 2: Oblast životního prostředí

Oblast životního prostředí hraje v udržitelném zemědělství klíčovou roli a následující postupy mohou pomoci snížit dopad na životní prostředí, zlepšit kvalitu půdy a zachovat přírodní zdroje pomocí:

1. **Zavádění správných technik hospodaření s půdou** chrání před riziky eroze a ztráty živin. Díky těmto technikám dochází k zachování organického materiálu a účinného hospodaření s půdním pokryvem, ať už samovolným nebo vysetým, jako např.:
 - a. Krycí plodiny na trvalých kulturách. Používání krycích plodin je doporučeným postupem vzhledem k jeho četným fyzikálním, chemickým a biologickým přínosům, včetně snížení rizika eroze a zachování struktury půdy.
 - b. Ochranné zpracování půdy: Postupy zpracování půdy musí být přizpůsobeny klimatickým a půdním podmínkám každé oblasti, aby se zabránilo mechanické erozi způsobené orbou, která je významnou příčinou degradace půdy a splavování.
 - c. Střídání plodin: Střídání různých plodin na stejném pozemku v průběhu času zlepšuje využití půdních živin.
 - d. Zapravení posklizňových zbytků plodin nebo zbytků po prořezávce: Pokud není možné zbytky plodin, které zůstaly na poli bezprostředně po sklizni spásat dobyt看kem, doporučuje se obilnou slámu pořezat a rovnoměrně rozvrstvit a poté zapravit do půdy.
 - e. Optimalizace hnojení: Vhodné hnojení je nezbytné pro dosažení požadované úrovně zemědělské produkce a doplnění hladiny živin při zajištění plynulosti zemědělských prací. Nadměrné používání však může mít negativní dopady na životní prostředí, jako je například kontaminace podzemních vod nebo emise skleníkových plynů.
 - f. Hustota osazení: Pro optimální využití zemědělské půdy se doporučuje přizpůsobit hustotu osazení specifickým klimatickým a půdním vlastnostem oblasti. Tím se zajistí řádná regenerace půdy a předejde se problémům s erozí.

2. Podpora biodiverzity:

- a. Používání rostlinolékařských přípravků může mít negativní dopad na biodiverzitu, půdu a vodu. Pro zmírnění těchto dopadů je nezbytné přijmout postupy integrované ochrany rostlin, které minimalizují používání přípravků na ochranu rostlin a upřednostňují alternativní, preventivní metody.
- b. Smíšené zemědělské systémy přinášejí řadu výhod, včetně optimalizace interakcí mezi různými druhy, zvýšení biodiverzity a vytvoření mikroklimatu. Víceleté plodiny s hlubokými kořeny mohou zlepšit stav půdy, snížit erozi a zlepšit koloběh živin. Smíšené systémy také uzavírají koloběh živin, čímž snižují potřebu externích hnojiv a krmiv pro hospodářská zvířata. V maximální možné míře by měly být podporovány extenzivní systémy, které upřednostňují využívání píce a krmiv vypěstovaných na farmě. Systémy trvalého ustájení naopak zvyšují spotřebu energie, vytvářejí více odpadu, snižují kvalitu produktů, zvyšují riziko onemocnění a nedostatečně využívají pastviny. Extenzivní pastva naproti tomu vytváří ideální podmínky pro širokou škálu živočichů.
- c. Udržování výmladkových lesů, břehů, živých plotů, mezí a řídkých lesních porostů nejen zachovává přírodní stanoviště a krajinu, ale také omezuje erozi, chrání volně žijící živočichy, pomáhá zadržovat vlhkost a poskytuje ochranu proti větru a stínu pro hospodářská zvířata.
- d. Používání krajových odrůd. Standardizace zemědělství ohrožuje tisíce let starou selekci odrůd a plemen. Mnoho odrůd bylo selektováno pro specifické vlastnosti, jako je odolnost vůči škůdcům a chorobám, odolnost vůči mrazu a suchu nebo jedinečné vlastnosti, díky nimž jsou dobře přizpůsobeny místním podmínkám. Tyto krajové odrůdy hrají důležitou roli při přizpůsobování zemědělství a chovu dobytka místním podmínkám.
- e. Efektivní hospodaření s vodou. Toho lze dosáhnout používáním odrůd plodin odolných vůči suchu, správným hospodařením s půdou a zaváděním účinných zavlažovacích metod a technologií.
- f. Úspora energie a energetická účinnost. Toho lze dosáhnout vhodným výběrem strojů podle typu půdy, společným využíváním strojů a podporou obnovitelných zdrojů energie.

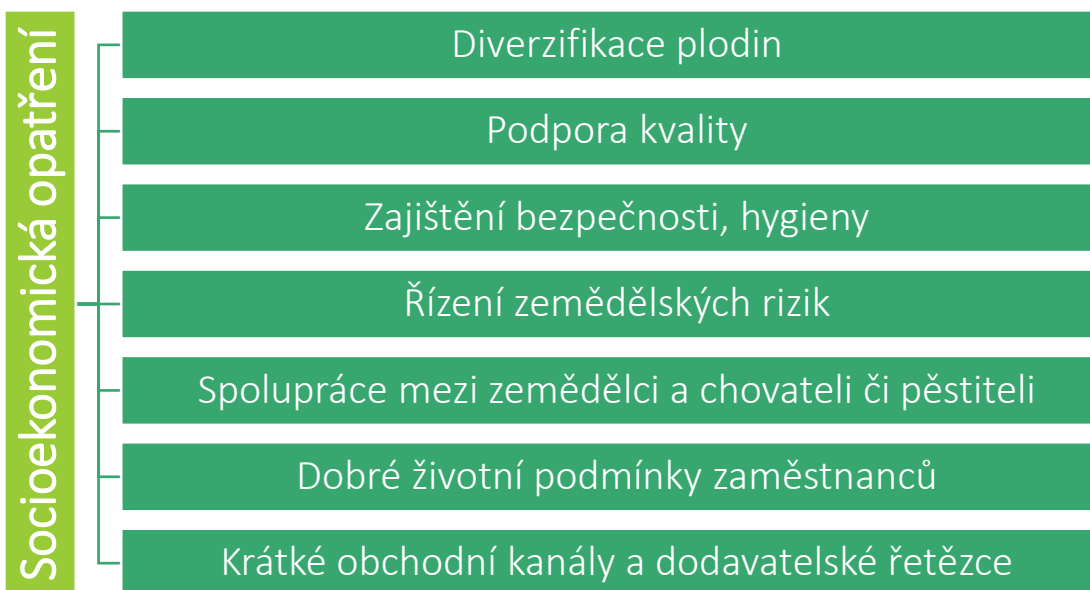

Zavedením těchto postupů mohou zemědělci snížit svou ekologickou stopu, zlepšit stav půdy a zachovat přírodní zdroje pro udržitelné zemědělství.

Kapitola 3: Socioekonomická oblast

Socioekonomická opatření jsou pro udržitelnost důležitá, protože pomáhají zajistit, aby hospodářský růst a rozvoj byl inkluzivní a spravedlivý, a ne na úkor životního prostředí nebo blahobytu marginalizovaných komunit. V zemědělství mohou tato opatření zahrnovat:

1. **Diverzifikace plodin** může přispět ke snížení sezónních výkyvů, snížení rizika hospodaření a podpoře stabilních pracovních příležitostí. Tato diverzifikace zahrnuje také nové iniciativy, které jdou nad rámec tradičních zemědělských činností, jako je agroturistika nebo drobné zpracování potravin na rodinných farmách které přispívají k rozvoji místní ekonomiky a udržení obyvatel na venkově a zároveň poskytují vysokou úroveň potravinové bezpečnosti a společně s kvalitními produkty pro spotřebitele.
2. **Podpora kvality** zemědělských produktů tím, že je spotřebitelům umožněno rozeznat produkty se specifickými vlastnostmi, které jsou výsledkem zvláštního původu nebo konkrétního způsobu výroby, pomáhá zvýšit hodnotu produktů a přináší prospěch zemědělcům, jejich produkci i místnímu regionu.
3. **Zajištění bezpečnosti, hygieny** a ergonomických podmínek v zemědělském podniku.

4. **Řízení zemědělských rizik** prostřednictvím preventivních opatření, jako jsou sítě proti krupobití, nebo nástrojů zmírňujících následky, jako je pojištění.
5. Podpora **spolupráce mezi zemědělci a chovateli/pěstiteli**, podpora členství ve sdruženích a družstvech a snaha o generační obměnu v zemědělských podnicích, to vše jsou důležité kroky při prosazování udržitelného a odpovědného zemědělství.
6. Zásadní význam má zajištění **dobrých životních podmínek pracovníků** bez diskriminace, ale se spravedlivými mzdami, důstojnými podmínkami a rovnováhou mezi pracovním a soukromým životem.
7. Podpora **krátkých obchodních kanálů/řetězců**, jako je přímý prodej spotřebitelům, může rovněž přidat hodnotu zemědělské produkci.